

Lesy SR v transformačnom procese

Vážené kolegyně a kolegovia,

radi by sme vás informovali, čo je nové v procese transformácie nášho podniku.

Zároveň ponúkame každému z vás šancu prispieť k úspechu tohto projektu v jednotlivých pracovných skupinách. Veríme, že spolu dokážeme zúročiť potenciál, ktorý vo vás nepochybne je a spoločne sa nám podarí vytvoriť úspešný, moderný podnik, na ktorý budeme všetci hrdí. Srdečne vás pozývame k spolupráci na našom spoločnom diele.

Stručné informácie:

9.5.2003 **Stretnutie s hlavnými oponentmi na pôde Ministerstva pôdohospodárstva**

Dňa 9.5.2003 sa na Ministerstve pôdohospodárstva v Bratislave uskutočnilo stretnutie s najväčšími „oponentmi“, s ktorými sme si v poslednom období vymieňali názory skôr prostredníctvom tlače, resp. elektronických médií. Tento stav rozhodne neprispieval k otvorenej komunikácii a konštruktívnemu dialógu, preto bolo žiaduce urobiť povestný prvý krok. Len vzájomná obojstranná komunikácia môže viesť k vyjasneniu stanovísk a k vzájomnému pochopeniu partnerov. Pozvanie štátneho tajomníka MP SR, PhDr. Jána Goliana, CSc. a lesníckej sekcie MP SR prijali:

Úrad vlády SR: Ing. Alan Sitár,

Technická univerzita vo Zvolene: Prof. Ing. Mikuláš Šupín, CSc., rektor, Prof. Ing. Štefan Žihľavník, CSc., dekan Lesníckej fakulty, Doc. Štefan Barčík, CSc., dekan Drevárskej fakulty, Ing. Štefan Klacko, CSc., kvestor

Odborná verejnosť: Prof. Eduard Bublinc, DrSc., Ing. Ctibor Greguš, DrSc.

Lesnícky výskumný ústav vo Zvolene: Doc. Jozef Konôpka, CSc

Zväz spracovateľov dreva SR: Ing. Peter Lispuch prezident, Doc. Ing. Roman Réh, CSc., generálny sekretár

OBF (Rakúske spolkové lesy): Dr. Thomas Uher, riaditeľ OBF, Dipl. Ing. Clemens Swatonek, manager OBF Consulting

Lesy SR, š. p., Banská Bystrica: Ing. Karol Vinš, generálny

riaditeľ, Ing. Ivana Špiláková, organizačná riaditeľka, Ing. Ján Štefánik, rozvojovo-technický riaditeľ, Ing. Szilárd Both, obchodno-ekonomický riaditeľ

Za MP SR sa zúčastnili: PhDr. Ján Golian, CSc. – štátny tajomník MP SR, Dr. Ing. Ján Ďurský, CSc., generálny riaditeľ Sekcie lesníckej MP SR, Ing. Miroslav Hríb, PhD., poradca ministra MP SR, Ing. Milan Fischer, riaditeľ sekcie lesníckej politiky.

Okruhy prejednávanej problematiky boli vymedzené nasledovným programom:

1. Postup realizácie Programového vyhlásenia vlády SR o transformácii Lesov SR, š.p., na štátnu akciovú spoločnosť
2. Predbežná informácia o súčinnosti MP SR s orgánmi činnými v trestnom konaní pri vyšetrovaní trestného činu podvodu pri exporte dreva
3. Aktuálna situácia v Lesoch SR, š.p. a nové zámery riadenia podniku
4. Predstavenie nového vrcholového manažmentu Lesov SR, š.p.
5. Aktuálne smerovanie lesníckej politiky na Slovensku a rezolúcie ministerskej konferencie vo Viedni o lesoch.
6. Skúsenosti a výsledky z transformácie Rakúskych spolkových lesov a ponuka na konzultačnú spoluprácu pre transformáciu Lesov SR, š.p.
7. Príprava tlačovej konferencie o začiatku transformácie Lesov SR, š.p. na štátnu akciovú spoločnosť
8. Diskusia

9.5.2003 Tlačová konferencia v hoteli Fórum

Tlačovej konferencie sa okrem pozvaných novinárov zúčastnili aj všetci účastníci dopoludňajšieho stretnutia na MP SR. Novinárom bol predstavený projekt transformácie Lesov SR, š.p., nový manažment firmy, ktorý by mal byť nositeľom týchto zmien a Rakúske spolkové lesy, ako partner, ktorý bude túto transformáciu sprevádzať. Zároveň štátny tajomník MP SR a generálny riaditeľ sekcie lesníckej MP SR prezentovali podporu MP SR a ich úlohu pri pripravovanom procese transformácie. Zástupcom médií bol tiež daný prísľub na otvorené korektné informácie o priebehu procesu vo vzťahu k médiám a verejnosti.

Mnohé otázky, ktoré odzneli na dopoludňajšom stretnutí položili aj novinári a odpovede na ne sa v zásade nelíšili. Podrobné informácie o tom, čo priniesli jednotlivé médiá, boli

zhromaždené v monitoringu médií podniku LSR, š.p., zo dňa 12.5.2003. V prípade, že sa k vám tieto informácie nedostali, na požiadanie vám ich ochotne pošleme.

12. - 13. 5. 2003 Kick off meeting transformáčného projektu LSR, š.p., v Palárikove

Dňa 12.-13.5. 2003 sa v Palárikove uskutočnil kick – off meeting transformáčného projektu Lesov SR, š.p.

Účastníci:

PhDr. Ján Golian, CSc. štátny tajomník MP SR, Dr. Ing. Ján Ďurský, generálny riaditeľ Sekcie lesníckej MP SR, Ing. Miroslav Hríb, poradca ministra MP SR, Dipl. Ing. Michael Sutter, riaditeľ OBF Consulting, Dipl. Ing. Clemens Swatonek, manager OBF Consulting, Dr. Thomas Überleis, OBF Consulting, Ing. Karol Vinš, generálny riaditeľ LSR, š.p. Banská Bystrica, Ing. Ivana Špiláková, organizačná riaditeľka LSR, š.p., Ing. Ján Štefánik, rozvojovo-technický riaditeľ LSR, š.p., Ing. Szilárd Both, obchodno-ekonomický riaditeľ LSR, š.p., Ing. Alexander Tóth, od 1.6.2003 ekonomický riaditeľ LSR, š.p., Ing. Ján Beňa, vedúci odboru riadenia lesníckych činností LSR, š.p., Ing. Dušan Krajniak, poverený riadením OZ Levice

Dňa 13.5. sa zúčastnili rokovania aj:

Ing. Milan Fischer – riaditeľ odboru lesníckej politiky MP SR
Ing. Pavol László - pracovník LS MP SR

Priebeh rokovania :

1. Príhovor hostí – Ing. Karol Vinš
2. Príhovor štátneho tajomníka MP SR PhDr. Jána Goliana, ktorý vyjadril podporu tomuto projektu transformácie, ako jednému z dôležitých bodov programového vyhlásenia vlády SR.
3. Predstavenie pracovníkov OBF Consulting a vymedzenie základných rámcov spolupráce. Jednoznačne bolo deklarované, že nie je účelom tejto spolupráce vytvoriť „kópiu“ Rakúskych lesov, ale poskytnúť know-how, aby bol vlastný transformačný proces LSR, š.p. úspešný. OBF Consulting získala skúsenosti nielen pri transformácii vo vlastnej krajine, ale aj pri transformačných projektoch, ktoré sprevádza vo viacerých európskych krajinách
4. Príhovor Dr. Ing. Jána Ďurského CSc – zhrnutie východiskových podmienok transformácie LSR nielen v rámci Slovenska, ale aj v celom Európskom priestore
5. Predstavenie pracovníkov LSR, š.p., ktorí sa zúčastnili rokovania.
6. Stanovenie postupu, metodiky a harmonogramu projektu transformácie LSR, š.p.

Toto sú len stručné základné informácie. Podrobné informácie, ako aj naše pozvanie k spolupráci ste dostali v podobe „Transformačných noviniek 1“ do vašich e-mailových schránok. Veríme, že sa k vám všetkým tieto informácie dostali, nakoľko vám aj do budúcnosti plánujeme operatívne informácie poskytovať najmä elektronickou formou.

Vedenie štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky

1

Stretnutie pod Babou horou

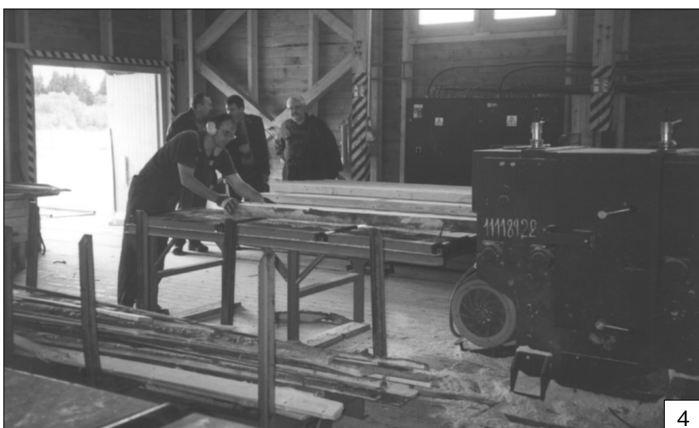
Zavítali k nám hostia - poľskí lesníci

2

3

4

Skupina poľských lesníkov navštívila v dňoch 19. - 21. mája náš odštepňý závod Námestovo. Na čele bezmála päťdesiatčlennej delegácie z Regionálnej dyrekcie Lasow Panstwowych v Katowiciach bol generálny riaditeľ mgr. inž. Kazimierz Szabla. Jeho zástupkyňou je ekonomická riaditeľka inž. Mária Michalska, ktorá tiež na Oravu zavítala.

Za generálne riaditeľstvo š. p. LSR delegáciu privítala a pozdravila v mene generálneho riaditeľa organizačná riaditeľka Ing. Ivana Špiláková.

Riaditeľ OZ Námestovo Ing. Jozef Herud detailne, za pomoci audiovizuálnej a počítačovej techniky, oboznámil hostí s činnosťou lesného závodu, jeho hlavnými úlohami a problémami, ktoré sú - ako sme sa od našich poľských kolegov dozvedeli - podobné všetkým priľahlým nadlesníctvám, čo susedia s našim oravským odštepňým závozom. Vo voľnej diskusii si potom aktéri stretnutia prebrali aktuálne otázky v lesníctve, ale nevyhli sa ani otázkam budúcej transformácie štátnych lesov na oboch stranách hranice.

Diskusný večer spestrilo vystúpenie detského folklórneho súboru zo Zvolena.

Riaditeľ odborného lesníckeho učilišťa v Tvrdošíne oboznámil hostí s históriou a súčasnosťou lesníckeho školstva na Orave.

Regionálna dyrekcia Lasow Panstwowych v Katowiciach obhospodaruje celkom 634 000 ha lesov v 38 nadlesníctvách, z ktorých 80 % tvorí drevina borovica, potom smrek, buk, dub a jedľa. V pôsobnosti katowického direktoriátu vyťažia ročne 2 100 000 m³ drevnej hmoty.

Počas exkurzie navštívila delegácia 47 poľských lesníkov škôlkarské stredisko Oravská priehrada. Tohoročná zima, akú si viac ako dve desaťročia nepamätajú ani na jednej strane hranice, zapríčinila vymrznutie sadeníc buka a spôsobila OZ značné škody. Poľskí kolegovia potvrdili, že práve takáto situácia je aj u nich.

Účastníkov exkurzie zaujalo moderné zariadenie SDV Námestovo na spracovanie tenkej ihličnatej hmoty.

Aj toto stretnutie potvrdilo, že je potrebné sa stretávať a navzájom si vymieňať skúsenosti a poznatky v obhospodarovaní lesov v nových podmienkach transformácie lesov.

Redakcia Lesníka sa pripája k poďakovaniu, ktoré za GR LSR vyslovila vedeniu Odštepňého závodu Námestovo Ing. I. Špiláková. Naši oravskí kolegovia zorganizovali stretnutie veľmi dôsledne, s bohatým programom a tým aj s náležitým efektom. Toto vydarené podujatie sa nepochybne významne zapísalo do histórie obojstranne prospešných vzájomných vzťahov medzi poľskými a slovenskými lesníkmi.

Text a foto: Ing. Jozef Hiki

Foto č. 1 - Vedenie poľskej delegácie a slovenskí hostitelia zľava:

ekonomická riaditeľka **inž. Mária Michalska**, generálny riaditeľ Regionálnej Lasow panstwowych Katowice **Mgr. inž. Kazimierz Szabla**, organizačná riaditeľka š. p. Lesy SR Banská Bystrica **Ing. Ivana Špiláková** a riaditeľ Odštepňého závodu š. p. Lesy SR v Námestove **Ing. Jozef Herud**.

Foto č. 2 - O spríjemnenie atmosféry stretnutia sa postarali chlapi z detského folklórneho súboru v Zuberici.

Foto č. 3 - Účastníci stretnutia navštívili škôlkarské stredisko na Oravskej priehrade...

Foto č. 4 - ...a moderné stredisko na spracovanie tenkej ihličnatej hmoty v Námestove.

V Šahách sa starajú o dubové porasty

1

Dôraz na ekonomiku obnovy lesa

Územie našej Lesnej správy Šahy sa nachádza v južnej časti Krupinskej planiny a Ipeľskej pahorkatiny až po Ipeľské nivy severne od hraničnej rieky Ipeľ. Výškové rozdiely sú v rámci LHC od 120 do 519 m.n.m. Teplotne a zrážkovo sa územie nachádza v aridnej suchej oblasti (okolie Dudiniec) s priemernými ročnými teplotami 8 až 9 °C a zrážkami 550 až 600 mm.

Výmera LS Šahy je 7325 ha na 41 000 ha katastrálnych v troch okresoch a dvoch krajoch. V pôsobnosti LHC Šahy je ešte 730 ha odovzdaných lesov, na ktorých hospodária súkromníci a urbárske spoločnosti. Máme ešte vyše 1048 ha tzv. bielych plôch, na ktorých sa nachádzajú mladé porasty z prirodzeného zmladenia agátu a duba cerového.

Uvedené faktory najviac ovplyvňujú prácu lesníkov a skutočný stav našich lesov. Lesná správa Šahy má 6 lesných obvodov a ťažbový etát takmer 21 000 m³ ročne. Dubové porasty zaberajú 18,8 % výmery LHC a máme 77 ha uznaných porastov pre zber semena duba zimného. Svoje skúsenosti z výrobných vonkajšej praxe sa budem snažiť zhrnúť v nasledujúcich skúsenostiach a ekonomických nápočtoch.

Aby sme my, lesníci, zodpovedným obhospodarovaním dospeli k cieľu nášho lesníckeho snaženia, musíme splniť základný predpoklad, ktorým je kvalitné založenie nového lesného porastu. Akonáhle dubové porasty dosiahli rodivosť, môžeme započítať s prirodzenou obnovou. Zvážiť však musíme všetky parametre povolenej obnovy a to najmä predpis LHP, rubný vek, tzv. nepravú kmeňovinu, zakmenenie a rozvrátenosť porastu. Prirodzená obnova umožňuje následnú odbornou výchovou vypestovať z veľkého základného počtu jedincov (aj 200 000 na 1 ha) veľký počet *kvalitných* jedincov do rubného veku (500 až 800 ks).

V lesnom hospodárstve by sme sa mali postupne zamerať na pravidlo, že prv, než starý porast vyrúbeme a odstránime, má byť pôda pod ním pokrytá novým mladým porastom. Iba takto dospejeme k ideálnej lesnej nepretržitosti, lebo udržujeme vždy silu pôdy a ovzdušia v plnej kapacite.

Umelá obnova by mala byť iba núdzovým riešením, ako navrátiť do vhodných lokalít pôvodné kvalitné dreviny (rozvrátené porasty), alebo drevinovo optimálne premeny porastov na základe stanovištných podmienok.

Počas svojej osemnásťročnej odbornej praxe v LS Šahy môžeme poukázať na lesné porasty v ktorých sa vykonal predpísaný holorub v nesprávnom čase, prácne sa umelo zalesňovalo, ošetrovalo, no aj tak sú v dnešnej dobe mnohé drevinovo nevhodné, súce na rekonštrukciu.

Tieto nedostatky spôsobila neuznávaná clonná obnova v LHP v rokoch 1970 až 1990 a nedostatok pracovných síl v osemdesiatych rokoch. Sebakriticky musíme teraz

konštatovať, že lesné porasty sú dnes drevinovo nevhodné. Napr. vplyvom aridnej (suchej) oblasti Dudiniec nám sadeničky neustále vysychali, v poraste sa masovo širil agát a javor poľný, ktoré aj napriek opakovaným zásahom v poraste ostali, nakoľko ide o živné hnedé lesné pôdy. V bývalom dubovom poraste máme teraz už len 20 percent duba.

Iným nevhodným vnášaním borovice sosny (ktovie akej proveniencie, z viatych pieskov Záhoria) máme teraz po dvadsiatich rokoch rozvrátené, nestabilné porasty opakovane poškodzované snehom, vetrom a v neposlednej miere aj sypavkou. Umelou obnovou sme vo vhodných lokalitách a v zmysle predpisu LH, dosiahli veľmi pekné výsledky iba u duba červeného, lipy malolistej, duba letného a buka.

Nedostatky umelého zalesňovania zapríčinili najmä vysoké predpisy vládou sledovaných prevodov v období rokov 1980 – 1990. Ak sa v roku odhalilo 40 ha, z toho vyplýva, že bolo nutné zalesniť 60 ha ročne, nakoľko, ako som spomínal, pôsobením suchej aridnej oblasti sme mali vysoké straty na zalesňovaní spôsobené suchom a koeficient zalesnenia v tomto období bol takmer 2,2 krát v priebehu sedemročnej starostlivosti o porast.

V roku 1988 bola vysoká úroda duba v oblasti Čeloviec a Vinice, v okrese Veľký Krtíš. Zo semenných porastov sme zozbierali pre veľkoškôlku Šajdíkove Humence asi 300 q žaluďov. Následne v roku 1989 sme si začali všimáť zmladenie duba v uvedenej oblasti. Veď dobrá úroda duba nebýva pravidelná. Niekedy sú to 3- až 7-ročné intervaly.

Zmladenie duba sa prirodzene zachovalo v redších porastoch a čiastočne napadnutých tzv. grafiózou duba (v rokoch 1982-84 som sa tejto problematike venoval vo svojej diplomovej práci). Po čase môžeme povedať, že po odstránení presychajúcich dubov, zvýšené odumieranie prestalo. Prebiehalo aj prirodzené odumieranie asi 5 – 10 % stromov, spôsobené suchými rokmi. Na vznik suchárov mal tak isto vysoký vplyv pôvod porastu a stanovištné podmienky. U porastov nepravých kmeňovín, ktoré vznikali z výmladkov, sa odumieranie prejavilo v omnoho vyššej miere, ako u porastov semenných.

Pri Základnom protokole obnovy LHP, platného na roky 2001 až 2010 v LHC Šahy, sme za účasti zástupcov ministerstva, Lesoprojektu, podniku a Odštepného závodu Levice, v teréne prerokovali a posúdili ďalšie obhospodarovanie 70 až 100-ročných dubín ako nepravých kmeňovín, vhodných do predčasnej obnovy, pretože u duba v našich podmienkach je rubný vek 120 rokov.

Hlavným problémom je ich 80 – 90 % výmladkový pôvod a následná červená hniloba kmeňa. Veď výťažnosť guľatiny z uvedených porastov je len 15 %, hoci podľa sortimentácie by sme predpokladali aspoň 30 %.

Základným kritériom akejkoľvek výroby v dnešnej dobe je jej ekonomika. Musíme sa snažiť využiť potenciú prírody

a s minimálnymi nákladmi dosiahnuť lesné porasty vysokej kvality.

Porovnanie nákladovosti

- A/ Prírodná obnova šetrí náklady na umelú obnovu, ktoré na základe hospodárskych výsledkov pre roky 2000 a 2001 boli 40 200,- Sk/ha priame, plus 50 % réžia, t.j. 60 300,-Sk/ha. Ak na jednom ha zalesňujeme 1,5 krát, budú náklady až 90 450,- Sk/ha.
- B/ Oplocovanie kultúr nepočítam, lebo aj tak peniaze na uvedený výkon nemáme a neplánujeme. To isté aj s CPP.
- C/ Uhadzovanie haluziny pri umelej obnove je s réziou 15 735,- Sk/ha. Uhadzovanie haluziny pre záchranu prírodného zmladenia môžeme počítať v priemere 50 % (záleží od porastu/ čiže počítame 7 868,- Sk.
- D/ Ošetrovanie kultúr okopáním aspoň raz (po prvom zalesnení), 6 300,- Sk plus 50 % réžia je 9 450,- Sk/ha. Prírodná obnova nepotrebuje prekopanie plôšok po zalesnení.
- E/ Ochrana kultúr vyžínaním 4 630,- Sk plus 50 %, to je 6 945,- Sk/ha jeden rok. Nakoľko je nutné vyžínať aspoň 4 roky, je nutné rátať so sumou 27 780,- Sk/ha. Prírodná obnova pod materským porastom nepotrebuje vyžínanie, nakoľko burina tam nerastie.
- F/ Ochrana kultúr náterom s réziou je to 2 070 x 1,5 = 4 061,- . Ak natierame 4-krát, bude to 16 244,- Sk/ha. U PZ, nakoľko je veľký počet jedincov, náter nie je potrebný.
- G/ Plecí rub alebo výsek krov je na 1 ha 3 508,- Sk x 1,5 = 5 262,- Sk. U umelej obnovy je nutný aspoň 3-krát t. j. 15 786,- Sk/ha. Pri prírodzenej obnove musíme počítať s prvým výsekom krov po nasemenení (nie všetky porasty majú v podraсте hrab alebo vtáči zob) a vo veku 3 - 4 roky, t.j. 2 krát 10 524,- Sk/ha.
- H/ Dorub sa vykonáva po 5 - 10 rokoch od nasemenenia a započatia obnovy (veľká rozdielnosť porastov). Počas tejto doby dochádza k maximálnemu prírastku na materskom poraste hlavne v guľatine. Pri holorube sa táto

doba kráti. Ak sme v roku 1990 vyrúbali na 1 ha 300 m³ holorubom, následne sme umelo zalesňovali. Ak v roku 1990 bola úroda duba, r. 1991 sme vykonali výsek hraba a nežiadúcich drevín a 100 m³ drevnej hmoty.

V roku 1995 vykonáme výrub ďalšej tretiny porast, kde môžeme počítať s prírastkom pri zakmenení 06 3 m³ ročne, takže 5 x 3 je 15 m³ navyše pri priemernom speňažení duba 1 100,- Sk je to 16 500,- Sk. V roku 2000 urobíme dorub zvyšného porastu, kde počítam s maximálnym hrúbkovým prírastkom u najkvalitnejších ponechaných stromov. Ide o zvýšenie akostnej triedy asi u 10 m³ v priemere o 500,- Sk.

Zároveň prebieha aj prírastok hmoty 1,5 m³ /ha/rok. Za 5 rokov prirastie asi 7 m³ to jest 7 700,- Sk, za akosť je to 5 000,- Sk. Spolu po 10 rokoch je to 29 200,- Sk/ha.

CH/ Pri prírodzenej obnove sú zvýšené náklady na ťažbu a približovanie maximálne 10 %, čo je asi 20 Sk/m³ čiže 20 krát 300 m³/zásoba na 1 ha/ je 6 000,- Sk/ha.

I/ Prírodná obnova v uznaných semenných porastoch sa môže použiť na vyzdvihovanie sadeníc z náletu v obdobiach neúrody, nakoľko dub v zatičení dlhšie obdobie „sedí“.

J/ Veľmi významná je aj otázka vodohospodárska. Holorub prakticky narušuje celý režim, pôda sa zbahňuje, dochádza ku splavovaniu živných látok v horných vrstvách pôdy, narušená je mikrobiologická činnosť.

K/ Prírodná obnova rieši samozrejme aj otázku estetickú. Veď pohľad na les v štádiu zmladzovania poskytuje najkrajšie obrazy krajiny a lesného prostredia.

Po sčítaní nám vyšiel takýto ekonomický výsledok:

- Náklady na založenie lesného porastu umelou obnovou počas 10 rokov sú 175 445,- Sk/ha (v tom je aj 50 % réžia)
- Náklady na založenie lesného porastu prírodnou obnovou počas 10 rokov sú 24 392,-Sk/ha, no bod H/ nám dáva zisk 29 200,- Sk/ha, takže máme zisk 4 808,- Sk/ha.

Celkové zhodnotenie nám dáva jasný obraz ekonomiky, že umelá obnova je o 188 253,- Sk drahšia ako prírodná obnova duba.

(pokračovanie na strane 8)

2

4

3

5

1. Posledná fáza - dorub, ponechané jedince začínajú vlkatiť
2. Prezentácia ukážok prírodzenej obnovy duba
3. Kotlíkový dorub nad zmladením vo výmladkovom lese.

4. Po 2. zásahu ponechané jedince s možnosťou kvalitatívneho prírastku
5. Uvoľnené skupiny duba majú silnú dynamiku odrastania

L'UDIA A LESY

Preteky EFNS prídu na Slovensko až v roku 2009

Čo je najťažšie na funkcii „bezpečáka“...

Pohyb je život. S týmto výrokom nepochybne súhlasí každý - biológ, technik i ekonóm. Svojou prácou ho ctí aj lesník, ktorý neraz musí byť tým všetkým dohromady. Napokon, predstava horára, ktorý by nemal pohyb v láske, je už sama osebe dosť absurdná. Predsa však - aj v lesníctve sú pozície, pre ktoré skôr ako

pohyb a les sú typické stolička a počítač. Jedným z kolegov, ktorí svoj pracovný čas musia tráviť viac za stolom ako v teréne, je aj Ing. Peter SLOBODNÍK. V banskobystrickej centrále ho môžeme zastihnúť v malej pracovni, ktorú slnečné lúče tuším ani nenavštevujú. Nie je to však preto kancelária menej významná. Práve naopak. Zbiehajú sa v nej nitky činnosti, pri ktorej sa aj nádherný slnečný deň môže v sekunde premeniť na nenapraviteľnú, čierňavu. Sídlo tu totiž má šéf bezpečnosti práce.

Napriek povedanému, zaradiť Petra Slobodníka medzi osoby nemilujúce pohyb, nemožno ani len zo žartu. Jeho väčšinou usmievajúca sa tvár je totiž známa z mnohých domácich i zahraničných športovísk, ktoré svetu dokazujú, že lesníci a pohyb idú k sebe. Preto aj náš rozhovor sme začali z tohto konca.

Peter, nedávno si prekročil polovicu súkromného storočia a tvoje meno už vídať vo výsledkových listinách v kategórii lakonicky označenej ako „50 +“. Napriek tejto zmene sa však nezmenilo to podstatné - stále obsadzuješ popredné miesta. Naposledy na podnikových pretekoch, kde si svoju kategóriu opäť vyhral. Kde sa v kancelárskom pracovníkovi berie toľko vitality? Alebo inak - aké je tajomstvo tvojho tréningového systému ?

To tajomstvo rád prezradím. Nachádza sa v mojich rodných Podkoniciach, v podhorskej obci, kde rovinu vari ani na ihrisku nenájdeš. Každodenná tvrdá práca a fyzické nasadenie mi od malička boli najlepším tréningom. Tým nechcem podceňiť moderné tréningové metódy, no mne sa osvedčila práve táto športová filozofia. No asi najdôležitejšia tu bude najmä pravidelnosť a intenzita pohybu. Je naozaj málo víkendov v roku, počas ktorých nejdem do lesa, pričom to veru nebývajú ľahké prechádzky.

Azda je čas povedať, že tvojou športovou doménou je lyžovanie, zjazdové, no aj bežecké. Si amatér, no zároveň aj známa postava medzinárodnej organizácie, ktorá združuje lesníkov - bežcov celej Európy...

No, vari až tak známou osobou nebudem, aj keď lesníckych lyžiarskych pretekov sa zúčastňujem pravidelne. Faktom však je, že európska komisia EFNS (Europäische Forstliche Nordic Skiwettkämpfe) organizuje lesnícke lyžiarske preteky už od roku 1969. Doteraz ich usporadúvali väčšinou alpské a severské krajiny, raz boli

v Čechách, Estónsku a Maďarsku. Na ich príchod na Slovensko si budeme musieť počkať až do roku 2009. Na posledných pretekoch vo švajčiarskom regióne Goms tak rozhodli hlasovaním vedúci zúčastnených družstiev. Musím povedať, že záujem jednotlivých krajín o usporiadanie lesníckych pretekov je veľmi veľký. Sú spojené s exkurziami rôzneho zamerania, čo pri účasti okolo tisíc pretekárov z celej Európy je dobrou propagáciou miestneho lesníctva i samotného štátu.

Aká je história lesníckeho športového lyžovania na Slovensku ?

Začiatky lesníckeho lyžiarskeho športu siahajú do roku 1948, keď sa uskutočnil prvý ročník Venerovského memoriálu. Boli to lyžiarske preteky v netradičnej kombinácii - beh so strelbou a obrovský slalom. V rámci podniku začiatky siahajú do sedemdesiatych rokov, keď stredoslovenský podnik štátnych lesov udržiaval neformálnu športovú družbu so severomoravskými lesníkmi a na základe ich skúseností organizoval aj lyžiarske preteky. A keďže naši českí kolegovia a priatelia sa stali účastníkmi EFNS už dávnejšie, s ich pomocou sa pod

záštitou Ministerstva pôdohospodárstva k účastníckym krajinám zaradilo v roku 1997 aj Slovensko. V nasledujúcich rokoch sme potom vďaka skupine lyžiarskych nadšencov udržali kontinuitu účasti na európskych pretekoch a tým aj možnosti spolurozhodovať o mieste ich konania. Na budúci rok sa preteky uskutočnia vo francúzskom Pralognane, neďaleko olympijského Albertvillu. Do úplnosti zoznamu lesníckych lyžiarskych aktivít treba ešte spomenúť preteky dvojčlenných hliadok, ktoré organizuje Technická univerzita vo Zvolene.

Hoci ide o ušľachtilú dobrovoľnú aktivitu lesníkov, bez finančnej podpory to iste ani tu nejde. Nie je aj v tom podstata nášho doterajšieho nie celkom výrazného pôsobenia na európskom poli ?

Ak by som za náš podnik povedal, že nemáme finančnú podporu, nebola by to celkom pravda, hoci rokov bez podpory bolo viac, ako tých ostatných. Je to však typicky amatérska záležitosť, ktorá sa robí predovšetkým z vlastného záujmu. A preto nárokovat' si na zakúpenie lyžiarskeho výstroja, ktorý dnes v primeranej kvalite si vyžaduje do dvadsať tisíc korún, nik z nás nebude. Finančne náročná je však účasť na pretekoch, pritom nejde o žiadny výlet, lebo pretekár je viazaný rôznymi povinnosťami. Nazdávam sa, že tu by finančná spoluúčasť našich zamestnávateľov bola na mieste. Veď tam naozaj nie sme len za seba...

Aké boli tvoje lyžiarske začiatky ?

Tak, to si pamätám dosť presne. Bolo to koncom päťdesiatych rokov, okolo pol jedenástej predpoludním, hneď po Vianociach. Nádherné svietilo slnko, mrzlo a ja som išiel vyskúšať svoje

prvé lyže, ktoré som práve dostal „od Ježiška“. Keďže v Podkoniciach už vtedy bola silná lyžiarska tradícia, od prvého nadšenia k pretekom nebolo ďaleko. Ostalo mi to vlastne dodnes. Ovládať obidve lesnícke lyžiarske disciplíny som sa naučil za niekoľko rokov. No, udržať si určitý kondičný štandard, to si už vyžaduje sústavnú prácu. Napríklad, porobiť „dedinské“ roboty, prebehnúť sa lesom, k tomu pár kilometrov na bicykli, v zime dva-trikrát do týždňa lyže. Tak by to bolo optimálne, čo sa mi však vždy nedarí, no snažím sa... Podmienky na to, tu v okolí Banskej Bystrice, sú. Motiváciou mi je napríklad aj Biela stopa na ktorej som sa zúčastnil už 21 krát...

Dobre, Peter, skúsme teraz prejsť k agende vedúceho odborného referenta pre oblasť bezpečnosti práce. Čo ti na tejto práci pripadá najťažšie ?

Asi ťa prekvapím, ale predovšetkým to, že je to ešte stále funkcia, ktorej náplň sa kadekomu ukazuje ako príťaž. Pravda, len dovtedy, pokiaľ sa nič nestane. Ťažké je potom viesť rozhovory s postihnutými, najmä prvý kontakt a prvé vety sú veľmi citlivou záležitosťou. Človek tu musí nielen poznať kopu zákonov a vyhlášok, ale zároveň byť aj psychológom. Ale sú potom aj chvíle, keď kolegovia na lesných správach po šoku, ktorý ich obvyčajne pri ťažkých pracovných úrazoch v nelahkej situácii neminie, zistia, že neprišiel niekto, kto ich chce zotrieť, ale predovšetkým pomôcť. Ak potom začujem, že „s tým z toho podniku sa dalo rozprávať“, tak mi moja nevďačná funkcia až tak smutne nepripadá...

Aký je základný trend v oblasti vývoja bezpečnosti práce v našom podniku ?

Mnoho starších dobre vyškolených

skúsených robotníkov, najmä v ťažbovej činnosti, od nás odišlo, buď do dôchodku, alebo do iných firiem. Namiesto nich prichádzajú noví pracovníci, ktorí sú rýchlo, ba povedal by som, že až prírychlo, vyškolení. Netreba tajiť, že je tu aj honba za zárobkom, čo možno na jednej strane priam neobvykle zvyšuje výkonnosť, no rozhodne to nemotivuje k väčšej pozornosti v oblasti bezpečnosti práce. „Mladí“ nevedia dostatočne „čítať“ horu, strom, ani miestne pomery. Veľa úrazov vzniká v jednoduchších podmienkach, čo má korene v psychike a sústredení pracovníka na robotu. Nie je to najlepší stav.

Spýtam sa teraz trochu alibisticky; začíname mnoho činností vykonávať dodávateľsky, nie je to pre nás právne účinný spôsob, ako presunúť zodpovednosť za stav v oblasti „BOZP“ na cudzie subjekty ?

Odpoviem najprv protitázkou. Môže byť pre nás dobrým riešením trpieť na našich pracoviskách protiprávny stav len preto, že zaň priamo nezodpovedáme? No, odpoviem ti aj priamo. Pokiaľ máme v zmluve o vykonaní prác dodávateľom, alebo v inej podobnej dohode, výslovne uvedené, že za dodržiavanie príslušných predpisov BOZP pri činnosti, ktorá je predmetom tejto dohody, zodpovedá dodávateľský subjekt, tak stupeň našej zodpovednosti klesá, no určité povinnosti nám tu stále zostávajú. Vo všetkých ostatných prípadoch plne zodpovedáme za každého, kto sa s našim vedomím zdržuje na našich pracoviskách, a to bez ohľadu na to, či je to náš zamestnanec, alebo zamestnanec inej organizácie.

Pred časom sa v lesných závodoch pristúpilo k experimentu, keď sa sezónnym zamestnancom namiesto bezplatného vydávania

pracovných odevov a ochranných pomôcok vyplácala finančná náhrada, za ktorú si títo museli pomôcky sami zakúpiť a udržiavať. Aké máš s tým skúsenosti ?

Bol to z finančného hľadiska jednoznačne výhodný systém. Sme už jednoducho takí, ak je niečo zadarmo, stále len naťahujeme ruku, ak si to isté musíme zaplatiť, vážime si to oveľa viac. Len za bývalý stredoslovenský podnik štátnych lesov sme pri skúšobnom uplatňovaní tohto systému dosiahli výraznú úsporu nákladov. Bol to dôsledok aj toho, že sezónni pracovníci v skutočnosti používajú ochranné pomôcky kratšiu dobu, ako je ich užívateľ normatív. Dnes to vnímam tak, že pokiaľ by to bolo legislatívne priechodné, prihováral by som sa za vyplácanie finančnej náhrady za používanie vlastných osobných ochranných pracovných prostriedkov. Je to jednoducho spôsob, ktorý je obojstranne efektívny – zamestnávateľ má nižšie náklady a zamestnanec sa lepšie stará o funkčnosť a údržbu svojho vlastného majetku.

Pri rozprávaní o BOZP sa vari ani nedá vyhnúť otázke o alkohole. Nestíhame sa čudovať množstvu pripitých policajtov na našich cestách, nedopadlo by to však aj u nás podobne, ak by sme od formálneho zakazovania alkoholu prešli k tvrdej represii ?

No, predovšetkým, zákaz alkoholu nie je v našom podniku formálny. Jeho porušenie sa zisťuje a aj postihuje. Iná vec je, že z kontrol nie je pravidelná rutinná záležitosť, ale stále je to na zvážení vedúcich pracovníkov. Možno je to chyba, no som presvedčený, že dnes si už takmer nik nedovolí prísť do práce v netrievzvom stave. Ak sa tak predsa len stane, postup zamestnávateľa je jasný...

Referát bezpečnosti práce veľa potešenia neposkytuje. Na jednej strane nemálo, niekedy až príliš suchej teórie, na strane druhej prax, ktorá pozostáva z prípadov viac ako smutných. Pochybenia tu bývajú osudové. Zdanlivo to niekedy vychádza aj bez rešpektovania pravidiel, zákony pravdepodobnosti sú však neúprosne – rizikové správanie prívolať úrazy i smrť. Azda dosť dobrý dôvod na to, aby sme nikdy neboli ľahostajní. Lebo referenti BOZP, správcovia, ani riaditelia všade byť nemôžu. My všetci však áno.

Predsa len lepšie, ako pri vyšetrovaní úrazov je stretať sa s kolegami pri udalostiach radostnejších. Napríklad na lyžiarskych pretekoch lesníkov.

Text a foto: Ján Mičovský

Foto: Ján Mičovský
(1) a archív Petra Slobodníka (2, 3)

- 1 - Peter Slobodník
- 2 - Na pretekoch vo Švajčiarsku
- 3 - Radosť víťazov svojich kategórií na pretekoch v Čiernom Balogu

Tak, ako Valné zhromaždenie Organizácie spojených národov vyhlásilo minulý rok za rok hôr, tak rok 2003 vyhlásilo za Medzinárodný rok sladkých vôd. Stalo sa tak na základe záverov svetového summitu v auguste 2002 v Johannesburgu a 3. Svetového fóra o vode v marci 2003 v Japonsku.

Podľa oficiálnej štatistiky viac ako miliarda ľudí na našej planéte nemá prístup k zdravotne neškodnej pitnej vode a 1,7 miliardy obyvateľov našej planéty žije v oblastiach s nedostatkom vody. Spomínané inštitúcie si preto v tomto smere stanovili o.i. aj ciele, zamerané na vypracovanie plánov obhospodarovania vodných zdrojov, zvýšenia dostupnosti nezávadne pitnej vody a tým i zvýšenia životného štandardu ľudí na Zemi.

Splnenie týchto cieľov je podmienené aj efektívnym využívaním vodných zdrojov, ochranou a starostlivosťou o vodné zdroje, ale aj uvedomovaním si zodpovednosti vlád jednotlivých krajín za obstaranie zdrojov a využívanie kvalitnej pitnej vody.

Medzinárodný rok sladkých vôd je výzvou i pre nás, lesníkov a poľovníkov, zaoberať sa riešením spomenutých cieľov, pretože stále viac našich ľudí vyžaduje nenarušené prírodné prostredie, tradičný spôsob života a má záujem na ochrane vôd a ich správnom využívaní.

Význam vody si ľudia vo svete pripomínajú rôznymi spôsobmi.

Rok vôd 2003

Water year 2003

Tak napríklad krištáľovo čistá voda je symbolom budhizmu. Cieľom budhistických meditácií je dosiahnuť duchovnú čistotu a čistú myseľ, takú, ako má prúd vody v horskom potoku.

Počas thajského Nového roka mnisi kropia vodou hlavy veriacich, pretože voda je jedným z prostriedkov na udelenie požehnania.

Počas budhistického sviatku Songkran sa priatelia a príbuzní vzájomne polievajú vodou na znamenie odpustenia.

Napokon i v kresťanstve slúži voda pri krste detí, je symbolom jarnej očisty a znovuzrodenia prírody i človeka počas Veľkonočných sviatkov.

Je nezabudnuteľným zážitkom vidieť počas potuliek prírodou čisté, udržiavané a príťažlivo upravené studničky so zdravou, osviežujúcou, krištáľovočistou pitnou vodou. V pohorí Žiar sa turisti, lesníci a poľovníci môžu pekne upraveným prameňom potešiť a osviežiť na Štyroch chotároch. Zdravú horskú vodu z dokonale, vkusne upravenej studničky, si môžu užiť aj v Ostrej doline pri Nitrianskom Pravne. Zásľuhu na tom má vedúci tamojšej lesnej správy Ing. Rastislava Porteš.

Aby sme si uvedomili cenu pitnej vody, ktorej máme u nás, našťastie,

dostatok, treba pripomenúť, že iba 2,5% všetkej vodnej masy na zemi je voda sladká. Z nej 68,7% obsahujú ľadovce a 30,1% je v nedosiahnuteľnom hlbokom podzemí.

Text a foto: Ing. Ján Mercel

(dokončenie zo strany 5)

Aby sme si overili teóriu, máme očíslovaných takmer 100 najkvalitnejších stromov v rozpracovaných dielcoch 91, 92, 118, 119, 120, ktoré plánujeme ponechať ešte 5 - 10, a ak nebudú zavlkatovať, i viac rokov. Pri hodnotení týchto stromov sme brali do úvahy hrúbku, výšku, zakmenenie i stručný popis koruny a stanovišťa. Po vzniku vlkatenia vplyvom svetla a zabezpečení celej plochy uvedené stromy dorúbeme a vyhodnotíme všetky ich parametre.

Z prevádzkového pohľadu môžeme posúdiť príčiny nedôvery k prirodzenej obnovy :

- neskúsenosť OLH, konzervatívnosť, bránia sa užívatelia už pri vzniku LHP.

- obavy zo zníženia objemu pestovných prác (hlavná príčina). Ak OLH (v LS správca) miesto predpísaných 20 ha holorubu vykoná 20 ha clonného rubu, zníži tým objem na LS o 10 ha zalesňovania, 20 ha ošetrovania, 80 ha vyžínania, 80 ha náteru, 20 ha výsek krov.

Aby toto dokázal, musí systematicky spolupracovať so svojimi podriadenými, neustále vyznačovať, mapovať,

zakresľovať obnovné prvky v teréne, mape, zamerať sa na jednotlivý výber, napomáhať PZ odstraňovaním krov, sledovať semenné roky duba a iných drevín. Ak toto dokáže (vyznačovanie holorubu je najľahšie), nastane zlúčenie lesníckych úsekov, zníženie kategórie lesnej správy, zníženie o jedného technika LS, prípadne pre nízke úlohy aj nižšie osobné príplatky, až zlúčenie LS, hoci ušetril 3,6 mil. Sk. Toto súlogické obavy mojich kolegov, hoci, ako som uviedol, práca podrastovým spôsobom je omnoho náročnejšia.

Zároveň prosím všetkých kompetentných odborníkov i neodborníkov o podporu prirodzeného zmladenia duba, buka, cere ale aj ihličnatých drevín, nielen ekonomicky slabších už existujúcich OZ, ale aj bohatých, kde si ešte stále môžu dovoliť zalesňovať umelo, lebo nie je doriešená diferencovaná renta kvality lesných systémov a nie sú zohľadnené mimoprodukčné funkcie lesa vlákninových porastov. Musíme sa snažiť prijímať dary prírody, využívať jej potenciál a snažiť sa ju usmerňovať tak, aby sme dosiahli tú nenahraditeľnú nepretržitost kolobehu lesa pre budúce generácie.

Text: Ing. Ľubomír Dvorský, OZ Levice, LS Šahy
Foto: Ing. Ján Farkaš

Ciachovanie dreva - nutnosť, určená zákonom

Lesníckej komunite nie je potrebné osobitne vysvetľovať právnu stránku povinností, ktoré zo zákona vyplývajú pre určitú kategóriu lesných zamestnancov, ale nielen ich, tak v štátnom ako aj neštátnom sektore, ako aj dôvody, prečo je povinnosť vyznačovania a označovania ustanovená zákonom. Ťažba dreva a jeho preprava na miesto spracovania alebo spotreby je v SR regulovaná zákonom o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva a konkretizovaná vyhláškou ministerstva pôdohospodárstva SR o vyznačovaní a evidencii ťažby dreva. Vlastníci a užívatelia tak štátnych ako aj neštátnych lesov sú zo zákona povinní hospodáriť podľa lesných hospodárskych plánov a zabezpečiť odborné hospodárenie, teda aj vyznačenie ťažby odborným lesným hospodárom, ktorý spĺňa pre tento účel podmienky určené citovaným zákonom. Ťažba sa musí vyznačiť tak, aby bolo možné skontrolovať spôsob a rozsah jej realizácie a tiež zistiť legálnosť nadobudnutia vyťaženého dreva a to už od lesného porastu až do miesta určenia či spotreby.

Ministerská vyhláška v tomto smere konkretizuje povinnosti pri označovaní vyťažených stromov a sortimentov a to ciachovaním dreva - to znamená jeho označením tak, aby bolo možné zistiť zodpovedný subjekt za dodržanie zákonných ustanovení. Vyhláškou je tiež určená povinnosť mať pri preprave dreva osobitný doklad - preukaz o pôvode dreva, pričom údaje v ňom uvedené sú pre kontrolné orgány rozhodujúce. Ciacha používaná pre tieto účely je registrovaná štátnym orgánom a pre tento účel osobitne označená. Znaky určené vyhláškou musia byť na každom kmeni a výreze, okrem prípadov určených vo vyhláške.

Neoznačené alebo nedostatočne označené drevo ako aj drevo, ktorého množstvo a kvalita nie je zhodná s deklarovanými údajmi, sa považuje za získané v rozpore so zákonom. Z toho sa odvodzuje aj uplatnenie zákonom ustanovenej represie aj preto, že neznalosť zákona neospravedlňuje a jeho nedodržanie alebo porušovanie nemožno tolerovať.

Ustanoveniami citovaného zákona sa totiž osobitným spôsobom uplatňuje ochrana lesov pred nepovolenými ťažbami a vlastník, užívateľ či nákupca dreva deklaruje, že drevo

získal v súlade a nie v rozpore so zákonom. To je nakoniec tiež zmysel pripravovanej certifikácie lesov v užšom zmysle slova.

Kritika a výhrady k vyznačovaniu stromov určených na ťažbu, ako aj k rozsahu prepravovaného a exportovaného dreva, k spôsobu uzatvárania zmlúv, výkonu činností OLH pri vyznačovaní ťažby, označovaní kmeňov a sortimentov, ako aj k spôsobu vyhotovenia preukazov o pôvode dreva, boli a sú veľmi intenzívne a adresné. Aj preto nové vedenie ministerstvauložilo kompetentným urobiť nápravu a tiež posúdiť plnenie dohôd a zmlúv so zainteresovanými ústrednými orgánmi štátnej správy a dohodami so železničným dopravcom, ktoré boli prijaté v súvislosti s exportom dreva zo Slovenskej republiky na prelome rokov 2001-2002.

Ministerstvo ako príslušný ústredný orgán štátnej správy na základe vlastných zistení viackrát upozornilo príslušné právne subjekty na dodržiavanie zákona. Listom č. 13086/2002-720/299 zo dňa 11. decembra 2002 dôrazne upozornilo riaditeľov štátnych podnikov a Štátnych lesov TANAP-u na povinnosť vyznačovať ťažbu, ciachovať drevo a vypracovať doklady, ako to ustanovujú uvedené právne predpisy: Žiadalo aj sprísniť kontrolu ich dodržiavania zo strany odborných lesných hospodárov, vedúcich zamestnancov štátneho podniku a odštep-ných závodov. Požiadalo aj príslušné orgány štátnej správy lesného hospodárstva, aby vykonávali účinnejšiu kontrolu a dôkladne skúmali vierohodnosť preukazov o pôvode dreva.

Možno konštatovať, že ani týmto upozoreniami sa v niektorých regiónoch nevenovala náležitá pozornosť a tak nelegálne získavanie dreva a jeho preprava, ako aj export môže byť a je významnou tiežpodnikateľskou aktivitou a to nielen u časti obchodníkov s drevom, ale aj u niektorých zamestnancov štátnych podnikov lesov. Sú podozrenia z podvodov aj u niektorých spoločenstevných útvarov o čom ich členovia ani nevedia. Zistiť rozsah tejto protizákonnej činnosti nebolo a nie je ľahké a tak vedúci ústredného orgánu štátnej správy lesného hospodárstva v SR rozhodol vykonať jednorazové zistenie a to v lokalitách, kde dochádza aj ku colnej kontrole prepravy po železnici - na staniciach colnej kontroly v Nových Zámkoch a Trnave. Akcie sa zúčastnili aj členovia justičnej

polície, predstavitelia colných úradov, Železničnej polície, ako aj zástupcovia prepravcu - Železničnej spoločnosti a.s.. Na základe požiadania justičnej polície vykonávali súdni znalci aj osobitné úkony. Kontrola prebiehala koncom marca a začiatkom apríla tohto roka. V tomto období sa na staniciach nachádzalo takmer 150 vozňov, na ktorých bolo viac ako 6 tisíc m³ dreva. Z nich bolo na kontrolu vyčlenených 49, s objemom kontrolovaného dreva 2 tisíc m³.

Kontrola bola zameraná predovšetkým na zistenie, či drevo určené na export získali vývozcovia legálne. Doklad o nadobudnutí dreva, ktorým je práve preukaz o pôvode dreva, je prílohou k nákladnému listu prepravy po železnici a teda je predmetom kontroly aj zo strany colného úradu. Deklarovanie pôvodu dreva možno kontrolovať tým, že sa zisťuje, či exportované sortimenty sú označené registrovanou ciachou, ktorej kódy sú uvedené na preukaze pôvodu. Porovnaním dokladov so skutočnosťou bolo zistené, že u prevažnej časti týchto dokladov sa vyskytli vážne nedostatky takého rozsahu, že sa potvrdzuje podozrenie z trestného činu, ktoré bolo v tejto súvislosti vznesené.

Aj napriek snahám bagatelizovať tieto zistenia zo strany časti subjektov, u ktorých sa porušenie zistilo, je nepochybné, že nedostatky a porušenia právnych predpisov majú mimoriadny rozsah. Vynára sa otázka ako ďalej, ako funguje kontrola u štátnych subjektov, aká je účinnosť orgánov nielen štátnej správy lesného hospodárstva, ale aj colných úradov, akým spôsobom sa evidujú vývozy cez automatické licencie. A nielen to - po prvej etape bude nasledovať zistenie pôvodu dreva a to prostredníctvom preverenia údajov o vyznačení ťažby zo strany odborných lesných hospodárov. Súbežne s tým sa začínajú osobitné konania podozrenia z trestného činu podvodu, resp. správne konania a riešenie správnych deliktov a priestupkov na úseku lesného hospodárstva a colných deliktov. Nie je záujmom týchto orgánov pôsobiť len represívne - novela citovaného zákona platí už osem rokov a vykonávací vyhláška šiesty rok. Je najvyšší čas v záujme verejnom, ale aj v záujme lesníckeho stavu, postarať sa v tomto smere o nápravu.

JUDr. Ing. Milan Beláček

Jubilanti medzi nami

Aj v tomto mesiaci vlnšujeme našim kolegom-oslávencom veľa životných síl, duševného elánu, pevného zdravia a porozumenia v kruhu spolupracovníkov i príbuzných.

Vám, ktorí odchádzate na zaslúžený odpočinok, prajeme, aby ste si na svoj podnik, na svoje pracovisko a na svojich kolegov spomínali v dobrom, nech sú spomienky na vaše lesnícke roky zdrojom nových síl a energie v seniorských rokoch "strieborného" veku.

50 rokov

Ing. Stanislav Kolenič, narodený 2. 5. 1953, STV - ťažbár, LS Kočovce - OZ Trenčín • **Ing. Marta Macková**, narodená 29. 5. 1953, VORŠ - finančník - OZ Krupina • **Janka Bednarčíková**, narodená 24. 5. 1953, STE - LS Poprad - OZ Prešov

60 rokov

Ján Hudec, narodený 2. 5. 1943, VLO - LS Levice - OZ Levice

Odchod na starobný dôchodok

Ján Hudec, narodený 2. 5. 1943, VLO - LS Levice - OZ Levice • **Ing. Mária Jendrichovská**, narodená 14. 3. 1948, STV - LS Krompachy - OZ Prešov • **Anna Lučajová**, narodená 27. 5. 1946, SOR - štatistika - GR BB

Ing. Helena Turská

Spomíname na Rudolfa Chorváta

Oravskí lesníci sa 11. mája 2003 na cintoríne v Krásnej Hôrke rozlúčili s Ing. Rudolfom Chorvátom.

Rudolf Chorvát sa narodil 31. januára 1926 v Krásnej Hôrke na Orave. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Dolnom Kubíne. Vysokú školu lesnícku ukončil v roku 1951 v Košiciach. Po skončení vysokoškolských štúdií a po vykonaní základnej vojenskej služby od roku 1953 do roku 1956 pôsobil ako výskumný pracovník vo Výskumnom ústave lesného hospodárstva - Výskumnej stanici v Oravskom Podzámku. Od roku 1956 pracoval v rôznych prevádzkových funkciách v lesnom závode Habovka, až do roku 1974, keď sa zlúčil lesný závod Habovka s lesným závodom Námestovo. Tu vykonával funkciu vedúceho technického oddelenia až do roku 1986, keď odišiel do dôchodku.

V dôchodkovom veku od roku 1989 do roku 1994 pracoval ako funkcionár Bývalých urbarialistov Krásna Hôrka.

V zosnulom sme stratili vzácneho človeka, dobrého priateľa a korektného kolegu. V práci bol príkladom pre nás všetkých, obľúbili sme si ho pre jeho zodpovednosť pri plnení si povinností, dôslednosť, húževnatosť, rozvážne a nekonfliktné vystupovanie.

Češť jeho pamiatke !

Bývalí kolegovia z OZ Námestovo

V minulom roku prebehol druhý ročník súťaže mladých v dokumentárnej fotografii organizovanej Lesníckym a drevárskym múzeom vo Zvolene v spolupráci so Združením lesníčiek, Združením zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku a Centrom voľného času Domino vo Zvolene. Svoju históriu začala súťaž písať v roku 2001, ešte pod názvom "Strom očami detí", no od roku 2002 sa už nesie pod novým názvom - "Zelený objektív". Kladieme si v nej za cieľ osloviť mladých ľudí so záujmom o prírodu, fotografovanie a trochu i žurnalistiku a dať im možnosť porovnať si svoj talent navzájom, zabojsovať o skvelé ceny a výsledky svojej práce verejne vystaviť.

Ďalší ročník, ďalší úspech. Kým v roku 2001 nás prekvapilo množstvo súťažiacich a súťažných prác, tentoraz bola súťaž rozsahom skromnejšia. Čo však súťažiaci ubrali na kvantite, vynahradili mierou vrchovitou na kvalite. Dokopy sa zišlo 39 súťažných prác od 12-tich autorov (siedmi žiaci základných škôl prihlásili 20 fotografií a piati stredoškólači 19 fotografií) a každý z nich mohol siahnúť na počty najvyššie. Nakoniec hlavnú cenu medzi žiakmi základných škôl získal Matej Hlavatý z Bernolákova za krásne fotografie z názvami *Na návšteve u vtáčika*, *Spánok v ľade* a *Hrôza*. Druhý Skončil Ladislav Mesežnikov z Bratislavy so svojou *Kobylkou* a tretie miesto si vybojovala Martina Šimkovičová tiež z Bratislavy so snímkami *Hniezdenie* a *Labutienka*. U stredoškólačov boli udelené dve ocenenia bez udania poradia - Vladimírovi Mihálovi z Bratislavy za fotografie *Motýľ* a *Stopy v snehu* a Jakubovi Rajnohovi zo Senice za snímku *Beh*.

Otvárame už tretí ročník "objektívu". Ponesie sa v záujme o les, na ktorý je tematicky zameraný. Les - pojem v poslednom čase veľmi frekventovaný - znamená pre každého niečo iné. Čo však znamená pre našich mladých fotografov, cez akú prizmu sa naň pozrú, to uvidíme čoskoro. Určite už teraz vieme, že to budú pohľady veľmi rôznorodé. A že sa na ne veľmi tešíme.

**Ing. Marek Vanga,
Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene**

Pozn.: Záujemcovia, ktorí sa chcú súťaže zúčastniť, si môžu vyžiadať prihlášky na adrese Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene, Námestie SNP 31, 960 01 Zvolen, alebo na telefónnom čísle 045/5320 496.

Náš podnik výrazne pomôže spopularizovať lesnícku históriu **OD LESOV KRÁĽOVSKÝCH PO LESY ŠTÁTNE**

Tvorba je jedna z najúžasnejších vecí na svete. Nebýva však ľahká. Najmä nie vtedy, keď sa jej aktéri rozhodnú vstúpiť na pole tak nepreskúmané, ako je história neprivátnych lesov Slovenska. Nie, vôbec nejde, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať, len o lesy štátne, do tejto kategórie vývojovo patria aj lesy kráľovské a komorské. Ich história sa na našom území začala písať veľmi dávno, pričom pomerne spoľahlivo ju možno mapovať od XI. storočia nášho letopočtu.

Už o niekoľko mesiacov by sme mali držať v rukách dielo, ktoré pod názvom OD LESOV KRÁĽOVSKÝCH PO LESY ŠTÁTNE bude priekopníckym vydavateľským počínom nášho podniku. Jeho tvorcovia, Mgr. Viktória Józsová a Mgr. Ľubica Miľanová, z Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene, v ňom zmapujú obdobie od roku 1075 (rok datovania listiny o poplatkoch za splavovanie dreva po Hrone, ktorú vydal panovník Gejza I.) až po najsúčasnejšiu etapu existencie štátneho podniku Lesov SR. Úlohu recenzenta tohto diela prijal nestor slovenskej lesníckej historiografie Ing. Jozef Urgela, CSc.

19. mája sa v Martine uskutočnilo pracovné stretnutie autorov diela so zástupcami vydavateľstva a nášho podniku. Martinská NEOGRAFIA totiž najlepšie obstála vo výberovom konaní na polygrafické spracovanie diela, do ktorého sme prizvali deväť potencionálnych dodávateľov. Na tomto rokovaní bola cenná aj prítomnosť renomovaného grafika Roberta Broža, ktorého úlohou bude dať odbornému textu príťažlivú vizuálnu a grafickú formu. Dielo je koncipované ako reprezentačná populárno-náučná publikácia, určená pre najširší okruh čitateľov a preto jeho grafické vyznenie má veľký význam. Samotní autori sa v knihe len v minimálnej miere zamerajú na hodnotenie faktov, dôraz dajú predovšetkým na ich komplexnosť a systematické usporiadanie.

Verejné sympatie sa od štátnych lesov už dlhšiu dobu vzdalujú. O príčinách tohto faktu môžeme diskutovať, môžeme mať pocit nezaslúženej krivdy, ba môžeme sa aj obklopiť aureolou urazenej odbornosti, nie je to však jav, ktorý by bolo správne prehliadať. Majáčíkom na ceste k celkovému zlepšeniu našej komunikácie s verejnosťou nepochybne bude aj uvedené dielo, pretože čitateľovi ponúkne pútavý prehľad odbornej správy najmä tej časti lesov, ktorá nikdy nebola v súkromnom vlastníctve. Dielo však bude určené aj nám, pretože mať v knižnici poruke prehľadnú históriu lesov, ktoré spravujeme, môže byť len na osoh. To, aby sme boli s pripravovanou knihou čo najviac spokojní, závisí do istej miery aj od nás. Už pred časom sme požiadali vedenia odštepných závodov, aby zareagovali na výzvu autorov a poskytli im informácie, viažuce sa k lesníckej histórii jednotlivých regiónov. Väčšine treba za prístup k tejto čestnej úlohe poďakovať, niektorým ju však treba aj pripomenúť.... Publikácia vyjde v náklade 2000 kusov na jeseň tohto roka.

Text : Ján Mičovský

Májový čas

Keby ste sa opýtali ľudí okolo seba, ktorý mesiac považujú za najkrajší v roku, určite by väčšina z nich odpovedala - máj. Koľko sa len o tomto májovom čase napísali básnici, v koľkých pesničkách sa o ňom spieva...

Ani sa netreba čudovať, že ľudia si obľúbili tento mesiac, veď po sychravých zimných a predjarných dňoch príroda otvorila svoju náruč dokorán, rozhodila svoje vábivé jarné dary a ponúkla ich spravodlivo, bez rozdielu, každému z nás. Prajné dni, plné hrejivého slniečka a životodárnej vlhky, rozkrútili na plné obrátky ten odveký kolobeh prebúdzania sa a oživotvorovania všetkého, čo v prírode dýcha a vegetuje. Jar akoby nám chcela ukázať, čo všetko dokáže. V rozkvitnutých, medom voňajúcich záhradách na juhu Slovenska, zažiarila beloba jablonoňových a čerešňových kvetov. Polia, napojené vlhokou a jarným teplom, začínajú byť štedré a bohaté. Veď základy budúcej úrody sú už založené v zemi. Čakajú na to, aby sa mohli prihlásiť sviežosťou svojej zelene.

V máji víťame u nás aj tých oneskorených operencov, ktorí sa sem, domov, vracajú z ďalekých krajín, aby tu vychovali svoje potomstvo. Keď sa vo včasnú májovú ráno, poprechádzate po parku alebo kdesi popri lese, budete prekvapení, koľko veselého kriku, elánu a chuti do života cítíte v tom veľkom a pestrom vtáčom chóre.

Pulz nového života v prírode sa v májových dňoch prelína so spomienkami na historické chvíle roku štyridsiateho piateho, keď do našej domoviny zavítal pokoj zbraní, mier a s ním aj vytúžená sloboda, časy stvorené pre pokojný údel človeka, pre prácu a osobné blaho každého občana. Všetkým týmto atribútom života jednotlivca a spoločnosti hovoríme demokracia. Tá však, žiaľ, nezapustila u nás korene naddo. Po rokoch fašistickej poroby a diktatúry prišla diktatúra ďalšia, lež tá trvala oveľa dlhšie - takmer polstoročie.

K májovému času, presnejšie k prvému májovému dňu, už nerozlučne patrí Sviatok práce. Nie je to sviatok totalitný, ako si ho mnohí vysvetľujú, je to celosvetová oslava ľudí, ktorí žijú z vlastnej svedomitej práce - a takí si vskutku obdiv a úctu zaslúžia.

Práve to je na týchto májových dňoch v ročnom

kolobehu najvzácnejšie a najkrajšie: krása prebúdzajúcej sa prírody sa prelína s pamätnými chvíľami v histórii našej domoviny.

Možno aj preto väčšina z nás považuje máj za ten najkrajší čas roka. A nielen preto. Mnohí z nás, najmä milenci každého veku, básnici, pesničkári a ľudia s umeleckým videním, nachádzajú v máji množstvo podnetov a inšpirácie. Naša kolegyňa Dáša Pavlovičová z Trenčína, objavila počas svojich májových potuliek prírodou, aj takýto výnimočný motív. Jeho stvárnenie cez objektív svojho fotoaparátu nazvala poeticky: Keď borovica kvitne. Už veríte, že v májovom čase je celkom možné vidieť aj takýto „zázrak“ prírody?

Text: Fedor Mikovič
Foto: Dáša Pavlovičová

LESNÍK, časopis štátneho podniku
Lesy Slovenskej republiky Banská Bystrica

Redakčná rada: Ing. Ivana Špiláková, *predsedkyňa*,

Ing. Jozef Híkl, *podpredseda*,

Ing. Ladislav Gašpar, Ing. Ján Kovalčík, CSc.,

Ing. Ján Mičovský, CSc., František Suchanovský, Ružena Vaňousová

Náklad: 1300 výtlačkov

Adresa redakcie: Námestie SNP č.8, 975 66 Banská Bystrica

Tel.: 048/434 41 20, Fax: 048/412 59 04;

Šéfredaktor: Mgr. Fedor Mikovič, Tel.: 0903 630 775, www.lesy.sk;
e-mail: mikovic@lesy.sk

Grafická úprava a tlač: Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva vo Zvolene, Sokolská 19, 960 50 Zvolen